

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Кафедра психології

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПУ НА 2 КУРС НАВЧАННЯ**

**(для абітурієнтів, які вступають на базі освітньо-
кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»)**

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 053 Психологія

(код і назва спеціальності)

кваліфікація _____ бакалавр з психології

Харків 2017

Програма фахового випробування для вступу на 2 курс навчання (для абітурієнтів, які вступають на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст) /Харк. держ. акад. культури; ХДАК, 2017. - 9 с.

Укладач: А.М. Большакова – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування передбачає оцінку початкових знань абітурієнтів, які вступають на 2 курс, щодо категоріального апарату і проблематики психологічної науки та впорядкованих базових уявлень про суттєві аспекти професійної діяльності психолога – дослідника та психолога – практика.

Компетентності, які повинен продемонструвати абітурієнт	Програмні результати засвоєння програми
<ul style="list-style-type: none"> • володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень; • володіння навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану; • відбору та застосування психодіагностичних методик; • розробки та реалізації типових програм, спрямованих на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному розвитку людини, а також негативного впливу професійних ризиків в різних видах діяльності; • проведення роботи з кадровим складом різного типу організацій з метою відбору кадрів, управління їх мотивацією та створення соціально-психологічного клімату, що сприяє оптимізації процесу досягнення цілей організації; 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у загальній, віковій, соціальній, юридичній, політичній, клінічній психології, етнопсихології; • здатність враховувати вікові, гендерні, соціально-економічні, релігійні, культурні та інші відмінності при вирішенні завдань у професійній та соціальній діяльності; • здатність обирати, використовувати, модифікувати та адаптувати існуючі і створювати нові методики науково-дослідної та психодіагностичної діяльності з використанням методів математичної статистики та інформаційних технологій; • виконувати приписи лікаря-психіатра щодо здійснення патопсихологічного обстеження та надання психологічної допомоги у процесі діагностики та терапії психічних захворювань; • здійснювати діагностику та експертизу психологічних властивостей і станів, особливостей розвитку різних сфер особистості та особливостей груп.

Абітурієнт, який складає фахове випробування, має

знати:

- предмет, структуру і методи сучасної психології,
- загальну характеристику сучасних шкіл та напрямків психологічної науки;

- основні вимоги до особистісних та професійних якостей психолога-дослідника та психолога-практика;
- основні види практичної діяльності психолога.

вміти:

- орієнтуватися в предметі та актуальних завданнях психологічної науки;
- розрізняти теоретичні та практичні підходи, розроблювані у сучасних напрямках психологічної науки;
- обґрунтовувати практичні значущість досягнень психологічної науки та використання отриманих психологічних знань у наданні психологічної допомоги.

мати навички:

- роботи з навчальною, науковою, методичною і науково-популярною психологічною літературою;
- конспектування та реферування психологічної літератури;
- підготовки та презентацій і доповідей із психологічної проблематики.
- саморефлексії щодо власної майбутньої професійної діяльності (оцінка рівню розвитку професійно важливих якостей, орання напрямів для саморозвитку та професійного зростання).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Розділ 1. Психологія як наука

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ГАЛУЗІ, РОЗДІЛИ ТА ВИДИ ПСИХОЛОГІЇ

Загальне уявлення про науку. Місце психології в системі наук. Галузі психологічної науки.

Види психології : наукова і життєва, академічна і неакадемічна, теоретична і практична, фундаментальна і прикладна психологія.

Предмет психології. Функції і форми прояву психіки.

Поняття об'єктивного критерію психіки. Адаптивне значення психіки.

ТЕМА 2. НАРИС ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Психологічні погляди в епоху Античності.

Розвиток психологічної думки в епоху Середньовіччя.

Психологічна думка епохи Відродження.

Внесок у розвиток психологічної науки І. Павлова та І. Сеченова.

Психологія свідомості. Метод інтроспекції та проблема самоспостереження.

Основні напрями західної психології після кризи початку ХХ ст.

Психологічні погляди Дж. Уотсона, Б. Скиннера, Е. Толмена, Е. Торндайка.

Гештальтпсихологія.

Психоаналіз З. Фрейда. Аналітична психологія К.Г. Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Психологічні погляди Е. Фрома та К. Хорні.

Гуманістична психологія.

ТЕМА 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Методологічні принципи і методи сучасних психологічних досліджень.

Спостереження як метод психологічних досліджень: поняття, різновиди, правила проведення, етапи, переваги та недоліки.

Експеримент у психологічних дослідженнях. Специфічні риси експерименту у психології, види експериментів. Порядок підготовки та проведення. Типові помилки в організації експерименту.

Опитувальні психодіагностичні методи у психологічних дослідженнях. Види опитувань: бесіда, інтерв'ю, анкетування. Підготовка та проведення опитування. Типові помилки та недоліки методу опитування.

Психодіагностичні методи у психологічних дослідженнях. Правила застосування та принципи інтерпретації даних.

*ТЕМА 4. ПСИХІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН.
СВІДОМІСТЬ ТА НЕСВІДОМІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ*

Процес розвитку психіки у філогенезі.

Свідомість: поняття і відмітні ознаки. Самосвідомість людини.

Неусвідомлювані психічні процеси.

Відмінності психічної діяльності людини і тварин. Специфіка людського онтогенезу.

Структура психічної сфери людини. Пізнавальна сфера. Особистісна сфера. Регуляторна сфера. Структура та види людської діяльності.

Розділ 2. Психологія як галузь практичної діяльності

ТЕМА 5. ОСОБИСТІСТЬ ТА ПРОФЕСІЯ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА

Практична психологія як професія.

Психолог-дослідник (учений), психолог-практик, психолог-викладач.

Особистість психолога-професіонала. Етичні принципи діяльності психолога.

Вимоги до практичного психолога рівнів бакалавр, спеціаліст, магістр.

Освітньо-професійна програма підготовки практичного психолога, її структура. Виробничі функції та типові задачі, які вирішує практичний психолог, відповідні їм вміння.

Обов'язки практичного психолога. Права практикуючого психолога, форми реалізації та способи юридичного, соціального і морального захисту цих прав.

Законодавча та правова база діяльності психологічних служб системи освіти, Збройних сил та правоохоронних органів та інших сферах соціальної практики.

*ТЕМА 6. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПСИХОЛОГА: ПСИХОДІАГНОСТИКА, ПРОФОРІЄНТАЦІЯ, ПРОСВІТНИЦТВО*

Психодіагностика як область практичної діяльності психолога.

Психодіагностика як галузь психологічної практики. Типові завдання й області застосування практичної психодіагностики (діагностика загальних і спеціальних здібностей; психологічне консультування і психокорекція; фаховий добір і консультування; оцінка особистості ті ін.).

Психодіагностичне обстеження: характеристика процесу. Збір даних відповідно до мети обстеження; переробка й інтерпретація отриманих даних (клінічний і статистичний шляхи); винесення рішення (побудова діагнозу і прогнозу); оформлення висновків.

Загальна класифікація методів психодіагностики.

Загальні принципи, що визначають морально-етичні норми психодіагностики: принцип ненанесення збитку; добровільної й інформованої участі; наукової обґрунтованості застосовуваних методик; об'єктивності висновків; відкритості результатів обстеження; дотримання таємниці дослідження.

Професійні вимоги до розробників психодіагностичних методик.

Кваліфікаційні вимоги до психологів, що займаються психодіагностикою.

Вимоги до користувачів психодіагностичних методик, які не мають психологічної освіти.

Правила, що регулюють поширення психодіагностичних методик.

Просвітницька робота практичного психолога: мета, завдання та форми. Особливості просвітницької роботи у різних сферах практичної психології.

ТЕМА 7. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА: ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПСИХОКОРЕКЦІЯ

Загальне уявлення про психологічне консультування.

Проблема відмінностей психотерапії та психокорекції від психологічного консультування. Мета і завдання психологічного консультування. Принципи і умови психологічного консультування. Види консультування: за змістом (інтимно-особистісне, сімейне, психолого-педагогічне, психолого-управлінське, ділове); за тривалістю.

Інтерв'ю та бесіда як основні методи психологічного консультування, їх процедура.

Загальна характеристика психокорекції як галузі практичної діяльності психолога: поняття, мета, завдання та засоби психокорекції. Прийоми і способи психокорекції (проста пропозиція, парадоксальна інструкція, фантазування, інтерпретація, порада, саморозкриття психолога, відкриті й закриті запитання та ін.). Етапи психокорекційної роботи.

Принципи психокорекції у роботі з дітьми та підлітками.

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА: ПСИХОПРОФІЛАКТИКА, ПСИХОТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Психологічна профілактика: мета, напрямки, завдання та форми. Особливості профілактичної роботи у різних сферах практичної психології. Відмінності просвітницької та профілактичної роботи практичного психолога.

Психологічна профілактика як вид практичної діяльності психолога.

Психотерапія в практичній діяльності психолога. Два підходу у розумінні психотерапії: як галузі медицини і як напряму практичної психології, їх

відмінності та взаємозв'язок. Місце психотерапії у системі видів діяльності практичного психолога.

Методи психотерапії (раціональна, психоаналітична, когнітивно-аналітична, особистісно-орієнтована, групова, позитивна психотерапія та ін.).

Поняття про групову психотерапію. Психотерапевтична група, її вплив на особистість. Керівництво групою, режим та етапи роботи терапевтичної групи.

Характеристика основних напрямів психотерапії.

Психологічна реабілітація у діяльності практичного психолога: поняття, мета, завдання, методи.

ТЕМА 9. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА: РОЗВИТОК ТА АКТИВНЕ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ НАВЧАННЯ

Розвиток і навчання особистості як практична діяльність психолога..

Тренінг як активне соціально-психологічне навчання особистості. Загальна характеристика тренінгу. Специфічні риси та основні парадигми тренінгу.

Історія розвитку та сучасні напрямки групових методів психотерапії та практичної психології.

Особистість ведучого тренінгової групи. Основні етапи розвитку групи у тренінгу

Цілі та завдання тренінгової роботи. Переваги групової форми психологічної роботи.

Підготовка та проведення психологічного тренінгу. Загальні та специфічні тренінгові методи.

Класифікація та основні види тренінгових груп.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів).

Під час відповіді перевіряються:

- широта кругозору;
- обізнаність у сфері професійного вибору;
- впевненість, самостійність та критичність суджень;
- комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- повнота, глибина, системність знань — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- комунікативні навички — *оцінюється від 0 до 20 балів.*

Рівень оцінки та кількість балів:

Високий рівень відповіді: 176-200 балів за відповідь виставляються, якщо абітурієнт:

- дає повну і розгорнуту відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,
- пов'язує теоретичні знання з розумінням практичних проблем галузі,
- демонструє вільне володіння термінологічним апаратом з фаху,
- дає вірні відповіді на додаткові питання;
- дає конкретні та логічні відповіді, обґрунтовуючи власну позицію з питання.

Середній рівень відповіді: 150-175 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає вірну відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,
- демонструє знання практичних проблем галузі,
- вміє висловлювати свої думки у відповідь на фахові запитання,
- допускає деякі неточності при відповіді на додаткові питання.

Достатній рівень відповіді: 124-149 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає неповну відповідь на запитання,
- відсутня відповідь на одне з запитань білета,
- демонструє слабкі знання сучасного стану проблем,

- виявляє недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою,
- має труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Незадовільний рівень відповіді: 123 та нижче виставляється, якщо абітурієнт:

- не дає вірну відповідь на запитання,
- відповіді поверхневі, демонструють незнання базових понять предметної галузі,
- виявляє нерозуміння сучасних процесів розвитку суспільства,
- не дає відповідей на додаткові запитання,
- виявляє брак логічного мислення та здатності послідовно викладати інформацію.